

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут права
Кафедра інформаційного права та юридичної журналістики

08-04-12М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять та самостійної роботи
з освітньої компоненти «Міжнародне кримінальне право»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності
081 «Право» денної та заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою з якості
навчально-наукового інституту
права
Протокол № 8 від 27 січня 2025 р.

Рівне –2025

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з освітньої компоненти «Міжнародне кримінальне право» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності 081 «Право» галузі знань 08 «Право» денної та заочної форми навчання [Електронне видання] / Слободенюк І. В., Сахнюк В. В. – Рівне : НУВГП, 2025. – 36 с.

Укладачі: *Слободенюк Інна Валентинівна*, к.ю.н., доцентка кафедри правоохоронної діяльності та спеціальних юридичних дисциплін; *Сахнюк Віта Володимирівна*, доктор філософії з права, доцентка кафедри інформаційного права та юридичної журналістики.

Відповідальна за випуск: *Мітчук Ольга Андріївна*, доктор наук з соціальних комунікацій, професорка кафедри інформаційного права та юридичної журналістики.

Керівник групи забезпечення спеціальності 081 Право

Міщук І. В.

Зміст

Передмова	3
1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА	4
1.1. Опис освітньої компоненти	4
1.2. Тематика практичних занять	7
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики	8
1.4. Критерії та шкала оцінювання	9
2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	10
3. САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ.....	32
4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	33

© В. В. Сахнюк,
І. В. Слободенюк, 2025
© НУВГП, 2025

Передмова

Шановні студенти!

Освітня компонента «Міжнародне кримінальне право» є важливим елементом для забезпечення якісної підготовки майбутніх правників, дослідників і практиків у сфері міжнародного правосуддя. Вивчення цієї дисципліни сприяє розумінню основних принципів та норм, що регулюють відповідальність за міжнародні злочини, таких як геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини та агресія.

Теоретична база з міжнародного кримінального права дозволяє не лише осмислити розвиток цієї галузі, а й вивчити діяльність ключових міжнародних судових органів, таких як Міжнародний кримінальний суд, спеціальні трибунали та інші механізми притягнення до відповідальності осіб за найтяжчі порушення міжнародного права. Це формує вміння аналізувати сучасний стан дотримання норм права, досліджувати проблеми їх застосування та пропонувати ефективні рішення у професійній діяльності.

Здобуті знання мають ключове значення для майбутньої професійної діяльності, адже дозволяють орієнтуватися у правових питаннях, пов'язаних із боротьбою з безкарністю, захистом жертв міжнародних злочинів та співпрацею з міжнародними судовими органами.

Методичні вказівки до цієї дисципліни допоможуть студентам структурувати самостійну роботу, підготуватися до практичних занять та ефективно застосовувати отримані знання у вирішенні конкретних завдань, пов'язаних із міжнародним кримінальним правом.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА

1.1. Опис освітньої компоненти

Мета: формування у здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня знань про норми міжнародного кримінального права, особливості виникнення та розвитку його основних інститутів, а також навичок правильного застосування міжнародних правових норм у контексті притягнення до кримінальної відповідальності за міжнародні злочини.

Основні завдання:

- Засвоїти завдання, принципи та доктрини міжнародного кримінального права.
- Знати зміст ключових інститутів міжнародного кримінального права, зокрема геноциду, воєнних злочинів, злочинів проти людяності та агресії.
- Опанувати міжнародні джерела кримінального права, включаючи Римський статут, Женевські конвенції та інші правові акти.
- Сформувати вміння аналізувати практику діяльності міжнародних кримінальних судів і трибуналів.
- Визначати підстави та механізми кримінальної відповідальності за міжнародні злочини.
- Обирати оптимальні форми кримінальної відповідальності, враховуючи правові стандарти, визначати юридично значущі обставини для притягнення до відповідальності.

Компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК18. Здатність володіти навичками публічних виступів, ведення переговорів, професійної та наукової дискусії, підготовка та демонстрація результатів дослідження

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.

СК5. Здатність застосовувати норми та інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

СК6. Здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК17. Здатність аналізувати правові процеси і явища в історичному контексті.

Програмні результати навчання (ПРН). Результати навчання (РН)

РН2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.

РН3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН 4. Знати та розуміти основи права Європейського Союзу.

РН13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

РН20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

РН22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

РН25. Уміти передбачати, виявляти та аналізувати проблеми, пов'язані з корупцією та академічною доброчесністю, реалізовувати заходи щодо їх запобігання у межах напрямів своєї діяльності.

1.2. Тематика практичних занять

№	Назва теми	К-сть годин практ.	К-сть годин с.р.
Модуль 1			
1.	Міжнародне кримінальне право: загальна характеристика	2	4
2.	Юрисдикція в міжнародному кримінальному праві	2	4
3.	Міжнародні органи кримінальної юрисдикції	4	4
4.	Міжнародний кримінальний суд	2	4
5.	Злочини в міжнародному кримінальному праві: загальна характеристика, види	2	4
6.	Злочин геноциду	2	4
7.	Злочини проти людяності	2	4
8.	Воєнні злочини як серйозні порушення норм міжнародного гуманітарного права	2	4
9.	Злочин агресії	2	4
10.	Злочину міжнародного характеру: загальна характеристика	4	5
11.	Форми міжнародної співпраці у протидії злочинності	2	4
12.	Міжнародні стандарти дотримання прав людини у кримінально-правовій сфері	2	4

13.	Екстрадиція як інструмент міжнародного кримінального права	2	4
14.	Спеціальні режими відповідальності для неповнолітніх у міжнародному кримінальному праві	2	4
	Всього	32	58

1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань здобувачів освіти з освітньої компоненти проводиться у формах:

- усного опитування на практичних заняттях;
- оцінки за написання есе та участь в обговоренні проблемних питань;
- аналіз та складання правових документів;
- оцінка виконання індивідуального науково-дослідного завдання.

1.4. Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного контролю з освітньої компоненти «Міжнародне кримінальне право» є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених силабусом освітньої компоненти;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом освітньої компоненти, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставленні питання (чіткість, логічність, лаконічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних занять;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 100 балів.

Основними методами оцінювання є:

- аналіз усних відповідей;
- виконання практичних завдань;
- аналіз та складання правових документів;
- написання есе та тез.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження здобувача освіти не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру ;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Національна шкала оцінювання

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	Зараховано
82-89 балів	
74-81 балів	
64-73 балів	
60-63 балів	
35-59 балів	Не зараховано з можливістю повторного складання
1-34 балів	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням курсу

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ І. ЗАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА. МІЖНАРОДНІ ЗЛОЧИНИ

Тема 1. Міжнародне кримінальне право: загальна характеристика

План:

1. Історичні аспекти становлення міжнародного кримінального права.
2. Поняття та предмет міжнародного кримінального права.
3. Джерела міжнародного кримінального права.
4. Принципи міжнародного кримінального права.

5. Санкції в міжнародному кримінальному праві: поняття, види.

Питання для самоконтролю:

1. Які ключові історичні події вплинули на становлення міжнародного кримінального права?

2. Що є предметом регулювання міжнародного кримінального права?

3. Як можна визначити поняття «міжнародне кримінальне право»?

4. Назвіть основні джерела міжнародного кримінального права та поясніть їх значення.

5. Які принципи міжнародного кримінального права є фундаментальними?

6. У чому полягає роль Римського статуту в системі міжнародного кримінального права?

7. Які види санкцій застосовуються у міжнародному кримінальному праві? Наведіть приклади.

8. Чим міжнародні санкції відрізняються від санкцій, передбачених національним кримінальним правом?

9. Як принципи міжнародного кримінального права забезпечують дотримання верховенства права у міжнародних справах?

10. Яку роль відіграють міжнародні кримінальні суди у забезпеченні санкцій за порушення норм міжнародного кримінального права?

Завдання 1. Заповніть таблицю «Джерела міжнародного кримінального права»

Група джерел	Приклади
Міжнародні договори	
Звичайне міжнародне право	
Загальні принципи права	
Судова практика	

Завдання 2. Заповніть таблицю «Принципи міжнародного кримінального права»

Назва принципу	Суть принципу

Література (основна: 14, 15, 16, 17; допоміжна: 3, 4, 11, 16, 18).

Тема 2. Юрисдикція в міжнародному кримінальному праві

План:

1. Поняття юрисдикції в міжнародному кримінальному праві.
2. Види юрисдикції в міжнародному кримінальному праві.
3. Універсальна юрисдикція держав щодо міжнародних злочинів в міжнародному кримінальному праві.
4. Юрисдикція України щодо міжнародних злочинів.

Питання для самоконтролю:

1. *Що таке юрисдикція в міжнародному кримінальному праві?*
2. *Які основні види юрисдикції існують у міжнародному кримінальному праві?*

3. У чому полягає принцип універсальної юрисдикції, і як він застосовується до міжнародних злочинів?

4. Назвіть приклади міжнародних злочинів, щодо яких може бути застосована універсальна юрисдикція.

5. Як визначається територіальна юрисдикція у міжнародному кримінальному праві?

6. Яку роль відіграє принцип персональної юрисдикції у притягненні до відповідальності за міжнародні злочини?

7. У чому специфіка юрисдикції України щодо міжнародних злочинів?

8. Як юрисдикція Міжнародного кримінального суду співвідноситься з національною юрисдикцією держав?

9. Чи може держава відмовитися від застосування універсальної юрисдикції? Обґрунтуйте відповідь.

10. Які нормативно-правові акти України регулюють питання юрисдикції щодо міжнародних злочинів?

Завдання 1. Заповніть таблицю «Юрисдикція в міжнародному кримінальному праві»

Вид юрисдикції	Критерії застосування	Приклади застосування

Література (основна: 4; 14; допоміжна: 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 11, 16, 17, 18).

Тема 3. Міжнародні органи кримінальної юрисдикції

План:

1. Історія створення міжнародних органів кримінальної юрисдикції.
 2. Нюрнберзький трибунал.
 3. Токійський трибунал.
 4. Трибунал щодо колишньої Югославії.
 5. Трибунал щодо Руанди.
 6. Створення та діяльність гібридних судів (Сьєрра-Леоне, Східний Тимор).
 7. Надзвичайні палати в судах Камбоджі.
- Взаємодія міжнародних та національних систем правосуддя.

Питання для самоконтролю:

1. *Які історичні обставини сприяли створенню Нюрнберзького трибуналу?*
2. *Які основні завдання виконував Нюрнберзький трибунал і які злочини він розглядав?*
3. *Чим відрізнялася юрисдикція Токійського трибуналу від Нюрнберзького?*
4. *Яка роль Міжнародного кримінального трибуналу щодо колишньої Югославії у розвитку міжнародного кримінального права?*
5. *Як створення Міжнародного кримінального трибуналу щодо Руанди вплинуло на боротьбу з геноцидом?*
6. *Що таке гібридні суди, і як вони поєднують міжнародне та національне правосуддя?*
7. *Яку мету переслідували Надзвичайні палати в судах Камбоджі, і які виклики виникли під час їх діяльності?*

8. У чому полягає унікальність Спеціального суду для Сьєрра-Леоне у порівнянні з іншими міжнародними трибуналами?

9. Як міжнародні трибунали сприяли розробці Римського статуту та створенню Міжнародного кримінального суду?

10. Як забезпечується взаємодія між міжнародними та національними системами правосуддя при розслідуванні міжнародних злочинів?

Завдання 1. Перегляньте відео за посиланням: https://youtu.be/jWW_GdLLcXA?si=hutYt0rQ3cOxoWH5.

Дайте відповіді на запитання:

Яка була основна мета створення Спеціального суду щодо Сьєрра-Леоне?

Чим цей суд відрізнявся від інших міжнародних трибуналів?

Які злочини розглядалися в цьому суді, і які труднощі виникали в процесі?

Як вдалося поєднати міжнародний і національний елементи в роботі суду?

Чи є модель Сьєрра-Леоне прикладом для притягнення до відповідальності за злочини в Україні?

Завдання 2. Напишіть есе (1-2 сторінки) на одну із тем:

1. Принципи Нюрнберга: їх вплив на сучасну міжнародну юриспруденцію

2. Історична та правова значущість Нюрнберзького трибуналу для притягнення до відповідальності за воєнні злочини

3. Юридичні уроки Токійського трибуналу для боротьби з агресією

4. Критика Токійського трибуналу: проблема переможного правосуддя

5. Спеціальний суд щодо Сьєрра-Леоне: поєднання національного та міжнародного правосуддя

Література (основна: 1, 2, 3, 4, 14, 15, 16, 17; допоміжна: 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11, 16, 18, 22).

Тема 4. Міжнародний кримінальний суд

План:

1. Історія створення та правова база діяльності Міжнародного кримінального суду (Римський статут).

2. Структура Міжнародного кримінального суду: органи та їх функції.

3. Юрисдикція Міжнародного кримінального суду: предметна юрисдикція, просторова юрисдикція, часова юрисдикція, персональна юрисдикція.

4. Прецедентні справи Міжнародного кримінального суду та їх вплив на розвиток міжнародного права.

5. Україна та Міжнародний кримінальний суд.

Питання для самоконтролю:

1. *Які історичні події призвели до створення Міжнародного кримінального суду?*

2. *Що таке Римський статут, і яку роль він відіграє в діяльності Міжнародного кримінального суду?*

3. *Які органи входять до структури Міжнародного кримінального суду, і які їх основні функції?*

4. *Що охоплює предметна юрисдикція Міжнародного кримінального суду?*

5. *Як визначається просторова юрисдикція Міжнародного кримінального суду?*

6. Які часові обмеження діють для юрисдикції Міжнародного кримінального суду?

7. Що таке персональна юрисдикція Міжнародного кримінального суду, і кого вона охоплює?

8. Які прецедентні справи Міжнародного кримінального суду мали найбільший вплив на розвиток міжнародного права?

9. Як Україна співпрацює з Міжнародним кримінальним судом?

10. У чому полягають основні виклики, пов'язані із застосуванням юрисдикції Міжнародного кримінального суду у сучасному світі?

Завдання 1. Заповніть таблицю «Структура Міжнародного кримінального суду»

Назва органу	Склад	Основні функції

Завдання 2. Відобразіть в таблиці особливості юрисдикції Міжнародного кримінального суду

Вид юрисдикції	Пояснення
Предметна юрисдикція	
Просторова юрисдикція	
Часова юрисдикція	
Персональна юрисдикція	

Література (основна: 11, 14; допоміжна: 3, 4, 11, 13, 14, 15, 16, 18).

Тема 5. Злочини в міжнародному кримінальному праві: загальна характеристика, види

План:

1. Загальна характеристика міжнародних злочинів.
2. Склад злочину в міжнародному кримінальному праві.
3. Види міжнародних злочинів у міжнародному кримінальному праві.
4. Стадії скоєння злочину в міжнародному кримінальному праві.
5. Співучасть в міжнародних злочинах.

Питання для самоконтролю:

1. *Що таке міжнародний злочин, і як він відрізняється від злочину у внутрішньому праві?*
2. *Які основні ознаки міжнародного злочину?*
3. *Що входить до складу злочину в міжнародному кримінальному праві?*
4. *Які елементи включає об'єктивна та суб'єктивна сторони складу міжнародного злочину?*
5. *Які види міжнародних злочинів виділяють у сучасному міжнародному кримінальному праві?*
6. *Як міжнародне право визначає злочини геноциду, воєнні злочини, злочини проти людяності та агресії?*
7. *Які стадії скоєння злочину визнаються в міжнародному кримінальному праві?*
8. *Чим відрізняється готування до злочину від замаху на злочин у міжнародному кримінальному праві?*
9. *Як міжнародне кримінальне право визначає поняття співучасті у злочинах?*

10. У чому полягає відповідальність за співучасть у міжнародних злочинах, і які приклади наведено у практиці міжнародних трибуналів?

Література (основна: 1, 2, 3, 4, 14, 15, 16, 17; допоміжна: 1, 3, 4, 8, 11, 12, 16, 18).

Тема 6. Злочин геноциду

План:

1. Поняття геноциду.
2. Історичні аспекти криміналізації геноциду.
3. Основні міжнародні документи щодо протидії геноциду.
4. Характеристика злочину геноциду відповідно до Римського статуту.
5. Елементи злочину геноциду.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке геноцид, і як визначається його поняття у міжнародному праві?
2. Які історичні події призвели до криміналізації геноциду на міжнародному рівні?
3. Які основні міжнародні документи спрямовані на протидію геноциду?
4. Яка роль Конвенції ООН про запобігання злочину геноциду та покарання за нього 1948 року?
5. Як Римський статут визначає склад злочину геноциду?
6. Які елементи входять до складу злочину геноциду?
7. У чому полягає об'єктивна сторона злочину геноциду?

8. *Яка суб'єктивна сторона є необхідною для кваліфікації дій як геноциду?*

9. *Як міжнародні трибунали (наприклад, щодо Руанди чи Югославії) сприяли уточненню поняття геноциду?*

10. *Які заходи міжнародне співтовариство здійснює для запобігання геноциду та покарання винних?*

Література (основна: 1, 2, 3, 4, 14, 15, 16, 17; допоміжна: 1, 3, 4, 8, 11, 12, 16, 18).

Тема 7. Злочини проти людяності

План:

1. Визначення злочинів проти людяності.
2. Елементи складу злочинів проти людяності відповідно до положень Римського статуту.
3. Юрисдикція.

Питання для самоконтролю:

1. *Як визначаються злочини проти людяності у міжнародному кримінальному праві?*

2. *Які історичні обставини призвели до формулювання поняття злочинів проти людяності?*

3. *Які види дій підпадають під поняття злочинів проти людяності відповідно до Римського статуту?*

4. *Що включає об'єктивна сторона складу злочинів проти людяності?*

5. *Які суб'єктивні елементи є обов'язковими для кваліфікації дій як злочинів проти людяності?*

6. *Як визначається масштабність чи систематичність дій, необхідна для визнання їх злочинами проти людяності?*

7. У чому полягають відмінності між злочинами проти людяності та воєнними злочинами?

8. Яка юрисдикція Міжнародного кримінального суду щодо злочинів проти людяності?

9. Як практика міжнародних трибуналів сприяла розвитку правових норм щодо злочинів проти людяності?

10. Яке значення мають злочини проти людяності у сучасному міжнародному правопорядку?

Завдання 1. Підготуйте презентацію на одну із тем:

1. Поняття та визначення злочинів проти людяності: еволюція міжнародно-правового регулювання

2. Елементи складу злочинів проти людяності за Римським статутом

3. Роль Міжнародного кримінального суду у розгляді справ про злочини проти людяності

4. Співвідношення злочинів проти людяності з воєнними злочинами та геноцидом

5. Злочини проти людяності у практиці Нюрнберзького та Токійського трибуналів

6. Принципи універсальної юрисдикції у справах про злочини проти людяності

Література (основна: 1, 2, 3, 4, 14, 15, 16, 17; допоміжна: 1, 3, 4, 8, 11, 12, 16, 18).

Тема 8. Воєнні злочини як серйозні порушення норм міжнародного гуманітарного права

План:

1. Співвідношення міжнародного гуманітарного права та міжнародного кримінального права.

2. Принципи міжнародного гуманітарного права.

3. Відповідальність за порушення норм міжнародного гуманітарного права.

4. Характеристика елементів воєнних злочинів: збройний конфлікт, зв'язок, серйозне порушення норм міжнародного гуманітарного права.

Питання для самоконтролю:

1. Як співвідносяться міжнародне гуманітарне право та міжнародне кримінальне право?

2. Які основні принципи міжнародного гуманітарного права?

3. Що таке воєнні злочини відповідно до міжнародного права?

4. Які елементи складу воєнного злочину виділяються в міжнародному праві?

5. Як міжнародне гуманітарне право визначає поняття "збройний конфлікт"?

6. У чому полягає зв'язок між порушеннями норм міжнародного гуманітарного права та воєнними злочинами?

7. Що таке серйозне порушення норм міжнародного гуманітарного права? Наведіть приклади.

8. Які критерії необхідні для кваліфікації дій як воєнного злочину?

9. Як регулюється відповідальність за порушення норм міжнародного гуманітарного права?

10. Які органи міжнародної юстиції займаються розглядом справ про воєнні злочини?

11. У чому відмінності між міжнародними та неміжнародними збройними конфліктами в контексті воєнних злочинів?

12. Які приклади серйозних порушень норм міжнародного гуманітарного права були розглянуті Міжнародним кримінальним судом?

Завдання 1. Заповніть таблицю

Назва принципу МКП	Приклади їх серйозних порушень, які кваліфікуються як воєнні злочини

Література (основна: 1, 2, 3, 4, 14, 15, 16, 17; допоміжна: 3, 4, 8, 11, 16, 18).

Тема 9. Злочин агресії

План:

1. Поняття злочину агресії в міжнародному праві.
2. Характеристика складу злочину агресії відповідно до положень Римського статуту.

Питання для самоконтролю:

1. Як визначається поняття злочину агресії в міжнародному праві?
2. Що таке акт агресії, і які дії можуть бути класифіковані як агресія згідно з міжнародним правом?
3. Які органи мають право визначати наявність акту агресії?

4. Які елементи складу злочину агресії виділяються в Римському статуті?
5. Яку роль відіграє об'єктивна сторона складу злочину агресії?
6. У чому полягає суб'єктивна сторона злочину агресії?
7. Як визначаються критерії "серйозності" та "очевидного порушення" у складі злочину агресії?
8. Які умови необхідні для притягнення до відповідальності за злочин агресії?
9. Які приклади злочинів агресії було розглянуто міжнародними трибуналами?
10. Яке значення має резолюція Генеральної Асамблеї ООН № 3314 (XXIX) у визначенні злочину агресії?
11. Які особливості має юрисдикція Міжнародного кримінального суду щодо злочину агресії?
12. Чому злочин агресії вважається "злочином проти миру"?

Завдання 1. Напишіть есе на тему: «Злочин агресії: проблеми визначення та кваліфікації в сучасному міжнародному праві». У своїй роботі включіть аналіз ролі державних лідерів та міжнародних органів у вчиненні й запобіганні злочину агресії.

Література (основна: 1, 2, 3, 4, 14, 15, 16, 17; допоміжна: 1, 3, 4, 8, 11, 12, 16, 18).

Тема 10. Злочину міжнародного характеру: загальна характеристика

План:

1. Поняття злочинів міжнародного характеру.

2. Класифікація злочинів міжнародного характеру.

3. Піратство, торгівля людьми, тероризм, корупція, кіберзлочинність, екологічні злочини як приклади злочинів міжнародного характеру.

4. Міжнародні механізми боротьби із злочинами міжнародного характеру.

Питання для самоконтролю:

1. *Що таке злочини міжнародного характеру, і як вони відрізняються від міжнародних злочинів?*

2. *Які основні критерії визначення злочинів міжнародного характеру?*

3. *Як класифікуються злочини міжнародного характеру?*

4. *У чому полягає юридична природа піратства як злочину міжнародного характеру?*

5. *Які особливості має боротьба з торгівлею людьми на міжнародному рівні?*

6. *Як міжнародне право регулює відповідальність за тероризм?*

7. *Які механізми протидії корупції застосовуються на міжнародному рівні?*

8. *У чому полягають труднощі у боротьбі з кіберзлочинністю в міжнародному просторі?*

9. *Як міжнародне право визначає екологічні злочини? Наведіть приклади.*

10. *Які міжнародні організації відіграють ключову роль у протидії злочинам міжнародного характеру?*

11. *Яку роль відіграє Інтерпол у боротьбі із злочинами міжнародного характеру?*

12. *Які ключові міжнародні конвенції спрямовані на боротьбу із злочинами міжнародного характеру?*

Завдання 1. Напишіть есе на тему: «Міжнародні механізми боротьби зі злочинами міжнародного характеру: досягнення та виклики». Особливу увагу приділіть співпраці держав і міжнародних організацій.

Література (основна: 1, 2, 3, 4, 14, 15, 16, 17; допоміжна: 3, 4, 5, 7, 11, 16, 18).

Тема 11. Форми міжнародної співпраці у протидії злочинності

1. Міжнародні універсальні органи та інституції з боротьби зі злочинністю.
2. Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол).
3. Міжнародні договори та конвенції, що регулюють співпрацю держав у боротьбі зі злочинністю.
4. Регіональні міжнародні органи та інституції з боротьби зі злочинністю.

Питання для самоконтролю:

1. *Які міжнародні універсальні органи здійснюють боротьбу зі злочинністю?*
2. *Що таке Інтерпол, і які його основні функції?*
3. *Які основні принципи діяльності Інтерполу?*
4. *Як міжнародні договори та конвенції регулюють співпрацю держав у боротьбі зі злочинністю?*
5. *міжнародних органів?*
6. *Які регіональні органи забезпечують боротьбу зі злочинністю? Наведіть приклади.*
7. *Яку роль у протидії злочинності відіграють конвенції ООН, наприклад, Конвенція проти транснаціональної організованої злочинності?*

8. Як здійснюється екстрадиція в рамках міжнародної співпраці у протидії злочинності?

9. Яке значення має регіональна співпраця (наприклад, у межах ЄС або Африканського Союзу) у боротьбі зі злочинністю?

10. Що таке Європол, і які його основні завдання?

11. Як здійснюється координація між державами у боротьбі з транснаціональною злочинністю?

12. Які інструменти міжнародного права застосовуються для протидії транснаціональній злочинності?

Завдання 1. Підготуйте порівняльну таблицю, що відображає: основні функції Інтерполу, Європолу та Офісу ООН з наркотиків і злочинності (UNODC); особливості їх діяльності та співпраці з державами.

Завдання 2. Напишіть есе на тему: "Інтерпол як ключовий елемент міжнародної співпраці у протидії злочинності: проблеми та перспективи". Включіть аналіз ефективності його діяльності.

Література (основна: 1, 2, 3, 4, 14, 15, 16, 17; допоміжна: 2, 3, 4, 5, 8, 11, 16, 18, 19).

Тема 12. Міжнародні стандарти дотримання прав людини у кримінально-правовій сфері

План:

1. Стандарти забезпечення прав людини під час кримінального провадження.

2. Стандарти поводження з особами, які скоїли злочини.

3. Стандарти поведження з неповнолітніми правопорушниками.

4. Стандарти поведження з жертвами злочинів.

Питання для самоконтролю:

1. *Що таке міжнародні стандарти дотримання прав людини у кримінально-правовій сфері?*

2. *Які основні принципи забезпечення прав людини під час кримінального провадження?*

3. *Які права мають особи, які скоїли злочини, відповідно до міжнародного права?*

4. *Що передбачають міжнародні стандарти поведження з неповнолітніми правопорушниками?*

5. *Як регулюються права жертв злочинів на міжнародному рівні?*

6. *Які міжнародні документи містять стандарти дотримання прав людини у кримінально-правовій сфері?*

7. *У чому полягає роль Європейського суду з прав людини у забезпеченні прав людини в кримінальному праві?*

8. *Які стандарти застосовуються до умов утримання осіб під вартою?*

9. *Як забезпечуються права на захист підозрюваних і обвинувачених у кримінальному провадженні?*

10. *Які особливості мають стандарти поведження з неповнолітніми у системі правосуддя?*

11. *У чому полягає значення принципу недопущення жорстокого, нелюдського або принизливого поведження?*

12. *Як міжнародні стандарти регулюють відшкодування шкоди жертвам злочинів?*

Завдання 1. Підготуйте огляд ключових міжнародних документів, які встановлюють стандарти дотримання прав людини у кримінально-правовій сфері (наприклад, Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, Європейська конвенція з прав людини).

Завдання 2. Напишіть есе на тему: «Права жертв злочинів у міжнародному кримінальному праві: від теорії до практики». Включіть приклади міжнародних механізмів захисту.

Література (основна: 1, 2, 3, 4, 14, 15, 16, 17; допоміжна: 2, 3, 4, 5, 8, 11, 16, 18, 19).

Тема 13. Екстрадиція як інструмент міжнародного кримінального права

План:

1. Правові засади екстрадиції.
2. Процедури видачі осіб, підозрюваних у вчиненні міжнародних злочинів.
3. Проблеми практичної реалізації екстрадиції.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке екстрадиція, і яке її значення у міжнародному кримінальному праві?
2. Які основні принципи регулюють екстрадицію в міжнародному праві?
3. Які міжнародні документи встановлюють правові засади екстрадиції?
4. Які умови є обов'язковими для здійснення екстрадиції?

5. У яких випадках держава може відмовити у видачі особи?
6. Яку роль відіграють двосторонні та багатосторонні договори в екстрадиції?
7. Як забезпечуються права осіб, що підлягають екстрадиції, у міжнародному праві?
8. Чим відрізняється екстрадиція осіб, підозрюваних у міжнародних злочинах, від видачі у звичайних кримінальних справах?
9. Які процедури передбачаються для видачі осіб Міжнародному кримінальному суду?
10. Які проблеми виникають під час реалізації екстрадиції в умовах політичного притулку?
11. Як міжнародне право регулює питання подвійної кримінальності при екстрадиції?
12. Які сучасні виклики у практичній реалізації екстрадиції виникають через транснаціональну організовану злочинність?

Література (основна: 1, 2, 3, 4, 14, 15, 16, 17; допоміжна: 2, 3, 4, 5, 8, 11, 16, 18, 19).

Тема 14. Спеціальні режими відповідальності для неповнолітніх у міжнародному кримінальному праві

План:

1. Особливості відповідальності неповнолітніх за міжнародні злочини.
2. Прецеденти у діяльності міжнародних трибуналів.

Питання для самоконтролю:

1. Які основні принципи регулюють відповідальність неповнолітніх у міжнародному кримінальному праві?

2. Чи передбачає Римський статут Міжнародного кримінального суду відповідальність неповнолітніх? Якщо ні, то чому?

3. Які вікові обмеження встановлено для кримінальної відповідальності у міжнародному праві?

4. У чому полягають особливості поведінки з неповнолітніми підозрюваними у міжнародних злочинах?

5. Як міжнародне право визначає поняття "дитячий солдат" і відповідальність за його використання у збройних конфліктах?

6. Які прецеденти щодо судового розгляду справ неповнолітніх мали місце у практиці міжнародних трибуналів?

7. Як міжнародні документи, такі як Конвенція ООН про права дитини, впливають на регулювання кримінальної відповідальності неповнолітніх?

8. Які механізми реабілітації застосовуються щодо неповнолітніх, які брали участь у міжнародних злочинах?

9. Як забезпечуються права неповнолітніх у процесі міжнародного кримінального провадження?

10. Яку роль відіграє Міжнародний кримінальний суд у боротьбі з використанням неповнолітніх у збройних конфліктах?

11. Як співвідносяться принципи гуманності та справедливості при притягненні неповнолітніх до відповідальності за міжнародні злочини?

12. Чи існують відмінності у підходах до відповідальності неповнолітніх у різних міжнародних трибуналах (наприклад, Трибуналі для Руанди чи Югославії)?

Завдання 1. Підготуйте огляд міжнародних правових документів, які встановлюють стандарти поведінки з неповнолітніми у контексті міжнародного кримінального права (наприклад, Конвенція ООН про права дитини, Факультативний протокол щодо участі дітей у збройних конфліктах).

Завдання 2. Напишіть есе на тему: «Міжнародно-правові механізми захисту прав неповнолітніх під час збройних конфліктів: перспективи удосконалення». У роботі обґрунтуйте значення реабілітаційних програм для неповнолітніх правопорушників.

Література (основна: 1, 2, 3, 4, 14, 15, 16, 17; допоміжна: 2, 3, 4, 5, 8, 11, 16, 18, 19).

3. САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню здобувачами освіти матеріалу з освітньої компоненти «Міжнародний захист прав людини» та формуванню у них навичок та вмінь одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи є:

- доопрацювання матеріалів лекцій та опрацювання літератури, що пропонується до вивчення по темах навчальної дисципліни;

- підготовка до практичних (семінарських) занять, виконання завдань по темах практичних занять;

- підготовка письмових відповідей на питання для самопідготовки;

- робота в інформаційних мережах;

- самостійне вивчення та складання конспектів по темах, що виносяться на самостійне вивчення.

Результативність самостійної роботи виявляється під час заслуховування та обговорення доповідей, поточного модульного контролю знань, перевірки письмових відповідей та підсумкового оцінювання успішності здобувачів освіти у сесію.

1. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Arab Charter on Human Rights. URL: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b38540.html>
2. African Commission on Human and Peoples' Rights. URL: <https://www.achpr.org/legalinstruments/detail?id=49>
3. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. Офіційний вісник України. 2008. № 93. Ст. 3103.
4. Європейська конвенція з прав людини від 04.11.1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
5. Європейська соціальна хартія (переглянута): Міжнародний документ від 3 травня 1996 р. № 994_062. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062/conv#Text (дата звернення 13.07.2020).
6. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі від 1 серпня 1975 р. № 994_055. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055#Text
7. Конвенція про захист цивільного населення під час війни від 1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154/conv#Text
8. Конвенція про права дитини № 995_021 від 20.11.1989 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021/conv#top
9. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text
10. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text
11. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання від 10.12.1084 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085#Text
12. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: Міжнародний документ. Організація Об'єднаних Націй від 16.12.1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
13. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: Міжнародний документ. Організація Об'єднаних Націй від 19.10.1973 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text
14. Римський статут. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text
15. Міжамериканська конвенція з прав людини. URL:

https://www.oas.org/en/sla/dil/docs/inter_american_treaties_A-70_human_rights_older_persons.pdf

16. Хартія основних прав Європейського Союзу. URL: <https://ccl.org.ua/posts/2021/11/hartiya-osnovnyh-prav-yeuropejskogo-soyuzu/>

17. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок та домашньому насильству та боротьбу із цими явищами. URL: <https://rm.coe.int/1680462546>

18. Конституція (Основний Закон) України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141

19. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23 лютого 2006 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>

20. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>

21. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду, прийнятий 26 червня 1945 року в м. Сан-Франциско. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010/ed19450626

Допоміжна література

1. Аракелян М. Р. Міжнародно-правовий захист прав людини: навчально-методичний посібник з тестовими завданнями для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання. О.: Фенік, 2019. 194 с.

2. Буняк В. С. Європейська конвенція з прав людини та кримінальне право: науково-практичний посібник / відп. ред. В. С. Ковальський. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 156 с.

3. Деревянко Б.В. Захист прав людини та міжнародні організації – історія становлення і перспективи реформування. Збірник тез круглого столу, присвяченого 72-й річниці прийняття Загальної декларації прав людини (м. Київ, 10 грудня 2020 р.). Київ: ДНДІ МВС України, 2021. С. 7–9.

4. Деркач А. Міжнародно-правові стандарти захисту прав людини та їх відображення в Конституції України. Підприємництво, господарство і право. 2019. №8. С. 124-127.

5. Деркач А. Захист прав людини як складова глобального

конституалізму. Прикарпатський юридичний вісник. 2018. Випуск 1 (22). С. 49-53.

6. Дроздов О., Дроздова О. Інститут омбудсмена: європейський вимір у принципах і розвитку / Практика ЄСПЛ. Український аспект. URL: <https://www.echr.com.ua/institut-ombudsmena-yevropejskij-vimir-u-principaxrozvitku/>.

7. Забезпечення прав людини: національний та міжнародний виміри. Збірник матеріалів I –ї Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Вінниця, 10 грудня 2021 року). Вінниця, 2022. 261 с.

8. Задорожній О. В., Посєдинок О. Р. Від теорії міжнародного права до практики захисту прав людини : монографія. Київ : Фенікс, 2018. 718 с.

9. Костюк В. Л. Міжнародні стандарти права осіб з інвалідністю в умовах правової та соціальної держави: теоретико-правовий аспект. Актуальні проблеми соціального права в Україні: збірник наукових праць / за ред. М. І. Іншина, В. І. Щербини, С. Я. Вавженчука ; відп. ред. І. С. Сахарук. Харків: Юрайт, 2017. С. 199-215.

10. Левенець А. В. Особливості міжамериканської системи захисту прав людини. Правовий вимір конституційної та кримінальної юрисдикції в Україні та в світі. Третє юридичне читання: матеріали ювілейної всеукраїнської дистанційної конференції (10 квітня 2020 року) / За заг. ред. Л.О. Корчевної, О.А. Чувакова. О.: Фенікс, 2020. С. 89-93.

11. Львова О. Л. Моральні засади універсальності прав людини. Альманах права. 2020. Випуск 11. С. 138-145. URL: <http://almanahprava.org.ua/>

12. Манукян В. І. Страсбурзьке право. Страсбурзький суд з прав людини. Право, практика, коментар / В. І. Манукян; пер. з рос. О. М. Уліщенко. Харків: Право, 2019. 560 с.

13. Орленко В. Еволюція прав і свобод людини. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2011. № 3. URL: <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2011/03/10.pdf>.

14. Озерова В. Принцип загальної поваги прав людини як основоположний принцип міжнародного права. Підприємство, господарство і право. 2017. №11. С. 252-254.

15. Опольська Н.М., Бабой А.М., Бабой В.С. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник. Вінниця: Твори. 2021. 408 с. <http://repository.vsau.org/getfile.php/28982.pdf>

16. Орлова О. О., Бургай К. Р. Практика європейського суду з прав людини в контексті європейського розвитку українського суспільства. Українське суспільство в контексті правових побудов: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 12 квіт. 2019 р.). Дніпро: Дніпропетровський держ. ун-т внутр справ, 2019. С. 34 -37.

17. Права людини у міжнародному праві : підручник / за заг. ред. канд. юрид. наук, доцента А. В. Войціховського; [Бакумов О. С., Варунц Л. Д., Войціховський А. В., Гудзь Т. І. та ін.]; передм. А. В. Войціховський. Харків : ООО «Планета- Принт», 2021. 404 с.

18. Чепульченко Т. О. Концепція прав людини: доктринальні підходи. Альманах права. 2020. Випуск 11. С. 258-264.

19. Шамраєва В. М. Права людини у сучасних міжнародних відносинах: еволюція розвитку, проблеми та перспективи. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «ПРАВО».2020. Випуск 30. С.174-184.

20. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник. Київ : ФОП Голембовська О. О., 2018. 168 с.

Інформаційні ресурси

1. Сайт Європейського суду з прав людини:
<https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&c>

2. Єдиний державний реєстр судових рішень:
<http://reyestr.court.gov.ua>

3. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України:
<https://www.rada.gov.ua/>

4. Центр українсько-європейського наукового співробітництва: <https://cuesc.org.ua/>

5. ООН в Україні: <https://ukraine.un.org/uk>